SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2083

av Nila Vikhe Patil och Rikard Salander (båda MP)

Militär övningsverksamhet vid Vättern

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör begränsa svenska och internationella övningar på svenskt territorium samt effekterna som dessa har på dricksvatten samt miljön kring och i Vättern och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klimatomställningen berör hela samhället, och Försvarsmakten kan inte stå utanför denna omställning. Det handlar både om att försvaret ska bidra till minskade utsläpp och om att försvaret ska kunna fungera i ett samhälle som har ställt om. Därför krävs det planering för att exempelvis Försvarsmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energi- och bränslesystem som baseras på el och förnybara bränslen. Vi vill se en ökad takt i försvarets klimatanpassning och att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med en plan för hur utbyggnaden av försvaret ska kunna genomföras utan ytterligare påverkan på klimat och miljö.

Att totalförsvaret behöver växa och att Försvarsmaktens olika verksamheter behöver utökas får inte ske på ett sätt som hotar dricksvattenförsörjning, livsmedelsproduktion eller miljön. Miljöpartiet menar att Försvarsmakten i större utsträckning behöver ta hänsyn till hur de kan bedriva sin verksamhet utan att riskera att påverka livsnödvändiga resurser och värden på ett negativt sätt. Försvaret får inte hota det vi behöver skydda.

PFAS och vatten

Parallellt med den historiskt stora upprustning försvaret nu genomför har Försvarsmakten ställt krav på regeringen om att få omfattande undantag från miljölagarna som ska skydda bl.a. dricksvatten, under fem års tid. Men rent dricksvatten är också en grundläggande säkerhet, som regeringen allvarligt äventyrar genom undantaget. Karlsborgs flygplats är en av de mest förorenade platserna i Europa och innehåller halter av PFAS som är miljontals gånger högre än fastställda gränsvärden. Sanering av Försvarsmaktens förorenade områden, inklusive Karlsborgs flygplats, bör därför ske. Forskningen för att rena mark och vatten från PFAS måste prioriteras i nästa forskningsproposition.

Vätterns vatten bör skyddas genom överordnat riksintresse, och krav på tillräckliga vattenskyddsområden måste införas. Vi vill också att regeringen klargör vilka effekter svenska och internationella övningar på svenskt territorium har på miljön.

FOI bör också få i uppdrag att undersöka hur man på bästa sätt kan hantera föroreningar av kollapsade byggnader som läcker ut i grundvatten under krig samt hur man på bästa sätt kan röja minor och klusterbomber efter krig, detta för att det snabbt ska kunna odlas mat och boskap ska kunna beta och skogen växa. Lärdomarna från detta bör sedan integreras i försvarets utbildningar för att säkerställa att hela Försvarsmakten har kunskap om miljöeffekter i krig och hur miljöpåverkan vid militärövningar kan undvikas.

Nila Vikhe Patil (MP) *Rikard Salander (MP)*